

Vis Maior – Pożary naturalnego środowiska– a sprawa Polska

Do 17.03.2022 roku na terenie kraju strażacy interweniowali 9635 razy przy pożarach traw i nieużytków rolnych, w tym na terenie woj. dolnośląskiego 1422 , woj. mazowieckiego 1240 oraz woj. śląskiego 1038. Niestety, w pożarach, odnotowano trzy ofiary śmiertelne oraz 22 osoby ranne.

Pożary nieużytków, z uwagi na ich charakter i zazwyczaj duże rozmiary, angażują znaczną liczbę sił i środków straży pożarnych. Każda interwencja to poważny wydatek finansowy. Strażacy zaangażowani w akcję gaszenia pożarów traw, łąk i nieużytków, w tym samym czasie mogą być potrzebni do ratowania życia i mienia ludzkiego w innym miejscu. Może się zdarzyć, że przez lekkomyślność ludzi nie dojadą z pomocą na czas tam, gdzie będą naprawdę potrzebni.

W marcu 2022 roku odnotowano już 7980 pożarów traw, w tym przez ostatnie pięć dni od soboty 12 marca do środy 16 marca strażacy gasili 5129 pożarów traw. (w lutym odnotowano 1447 pożarów, natomiast w styczniu 208 pożarów traw). W 2022 roku średni czas akcji gaśniczej przy pożarach traw to 54 minuty. Podczas akcji gaśniczych strażacy zużyli 16678 metrów sześciennych wody. Straty pożarowe oszacowano na 949 tysięcy złotych.

Kampania społeczna Państwowej Straży Pożarnej „Stop Pożarom Traw” trwa od 1 marca do 30 kwietnia 2022 r. Jej przebieg ze względu na pandemię koronawirusa ograniczał się do propagowania w mediach, także portalach społecznościowych, bezpiecznego zachowania się w obszarach przyrodniczych. Dzięki aktywności oficerów prasowych w całym kraju wiedza ta dociera do wielu ludzi.

Już od wielu lat przełom zimy, wiosny oraz przedwiośnie to okresy, w których wyraźnie wzrasta liczba pożarów łąk i nieużytków. Wiele osób wypala trawy i nieużytki rolne, tłumacząc swoje postępowanie chęcią użyźnienia gleby. Od pokoleń wśród wielu ludzi panuje bowiem przekonanie, że spalenie trawy spowoduje szybszy i bujniejszy jej odrost, a tym samym przyniesie korzyści ekonomiczne. Jest to jednak całkowicie błędne myślenie. Rzeczywistość wskazuje, że wypalanie traw prowadzi do nieodwracalnych, niekorzystnych zmian w środowisku naturalnym – ziemia wyjaławia się, zahamowany zostaje bardzo pożyteczny, naturalny rozkład resztek roślinnych oraz asymilacja azotu z powietrza. Do atmosfery przedostaje się szereg związków chemicznych będących truciznami zarówno dla ludzi jak i zwierząt. Wypalanie traw jest również przyczyną wielu pożarów, które niejednokrotnie prowadzą niestety także do wypadków śmiertelnych. Rocznie w tego rodzaju zdarzeniach śmierć ponosi kilkanaście osób.

Obszary zeszłorocznej wysuszonej roślinności, która ze względu na występujące w tym czasie okresy wegetacji stanowi doskonałe podłoże palne, co w zestawieniu z dużą aktywnością czynnika ludzkiego w tym sektorze, skutkuje gwałtownym wzrostem pożarów. Za ponad 94% przyczyn ich powstania odpowiedzialny jest człowiek.

W rozprzestrzenianiu ognia pomaga także wiatr. Osoby, które wbrew logice decydują się na wypalanie traw, przekonane są że w pełni kontrolują sytuację i w razie potrzeby, w porę zareagują. Niestety myślą się i czasami kończy się to tragedią. W przypadku gwałtownej zmiany jego kierunku, pożary bardzo często wymykają się spod kontroli i przenoszą na pobliskie lasy i zabudowania. Niejednokrotnie w takich pożarach ludzie tracą dobytek całego życia. Występuje również bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Ci, którzy mimo wszystko chcą ryzykować, muszą również liczyć się z konsekwencjami.

O tym, że postępowanie takie jest niedozwolone mówi m.in. ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142 z późn. zm.), art. 124. „Zabrania się wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów”. Za wykroczenia tego typu grożą surowe sankcje: Art. 82 ustawy z dnia 20 maja 1971r. Kodeksu wykroczeń (Dz. U. z 2018 r., poz. 618 z późn. zm.) – kara aresztu, nagany lub grzywny, której wysokość w myśl art. 24, § 1 może wynosić od 20 do 5000 zł. Art. 163. § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2017r. poz. 2204 z późn. zm.) stanowi: „Kto spowoduje zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać pożaru, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”.

Do 25 marca 2022 roku strażacy interweniowali 20 060 razy przy pożarach traw i nieużytków rolnych, w tym na terenie woj.: mazowieckiego 2691, dolnośląskiego 2575, małopolskiego 2131, śląskiego 2099, świętokrzyskiego 1833 oraz podkarpackiego 1821.

Niestety, w pożarach, odnotowano osiem ofiar śmiertelnych oraz 62 osoby ranne. W 2022 roku średni czas akcji gaśniczej przy pożarach traw to 58 minut.

Podczas akcji gaśniczych strażacy zużyli 45516 metrów sześciennych wody (ponad 45,5 miliona litrów).Straty pożarowe oszacowano na 4,475 miliona złotych.

W analogicznym okresie 2021 roku strażacy odnotowali 2 838 pożarów traw, w wyniku których dwie osoby odniosły obrażenia. Nie odnotowano ofiar śmiertelnych.

Wraz z pożarami traw, w 2022 roku, strażacy odnotowali aż 920 pożarów w lasach. Najwięcej w województwach: mazowieckim 165, łódzkim 107, świętokrzyskim 82, wielkopolskim 75, śląskim 64.

Niestety dwie osoby straciły życie, a pięć osób odniosło obrażenia.

Średni czas interwencji strażaków przy pożarach lasów to 95 minut.

W akcjach gaśniczych zużyto 9103 metry sześciennie wody (ponad 9,1 miliona litrów wody).

Straty pożarowe szacuje się na 1,93 miliona złotych.

W obliczu takich statystyk zastanawiającym jest kolejny powtarzający się co roku problem podjęcia przez polskie struktury rządowe koniecznych i kompetentnych decyzji, które w znacznym stopniu pozwoliły by przeciwdziałać tragicznej dewastacji naszego naturalnego środowiska.

Administracyjnie obszar Zielonych Płuc Polski położony jest na terenie pięciu województw: warmińsko-mazurskiego (115 gmin), podlaskiego (118 gmin), północno-wschodniej części mazowieckiego (114 gmin) oraz części pomorskiego (6 gmin) i kujawsko-pomorskiego (33 gmin). Ogółem teren Zielonych Płuc Polski obejmuje 386 gmin oraz 57 powiatów.

Požary lasów – tendencja wzrostowa

Istnieje wyraźna tendencja do wydłużania się okresów pożarów w porównaniu z poprzednimi latami, a obecnie pożary wybuchają również w innych porach niż suche i gorące miesiące letnie (lipiec–wrzesień).

Najbardziej zagrożonym pożarami obszarem w Europie pozostaje region Morza Śródziemnego. Niespotykane suche okresy letnie w środkowej i północnej części Europy wywołały jednak ostatnio ogromne pożary w takich krajach jak **Szwecja, Niemcy i Polska**.

Ponad 25% całkowitej powierzchni zniszczonej przez pożary należało do sieci Natura 2000. Stanowi to nie lada wyzwanie dla krajów Unii Europejskiej (UE). **Powinny one bowiem zintensyfikować wysiłki na rzecz odtworzenia siedlisk chronionych i ich usług ekosystemowych oraz zarządzania nimi, w tym w celu zapobiegania pożarom lasów.**

Podobnie jak w latach poprzednich, większość pożarów lasów została spowodowana przez człowieka. **Nie zrównoważone praktyki gospodarki leśnej, degradacja ekosystemów, jak również sadzenie wysoce łatwopalnych gatunków drzew ułatwiają wzniesienie ognia i sprzyja rozprzestrzenianiu się pożarów – wylicza KE.**

Zapobieganie pożarom jest zatem kluczowym elementem powstrzymania pożarów lasów. Odpowiednie praktyki gospodarki leśnej i gospodarowania gruntami mogą ograniczyć ryzyko pożaru i zwiększyć odporność lasów na ogień. Ponadto ze sprawozdania wynika, że ważne jest podnoszenie świadomości i szkolenie lokalnych społeczności, podmiotów kształtujących politykę i zainteresowanych podmiotów.

ZAGROŻENIA KLIMATYCZNE dla Polski stan na 01.04.2022 - Prognoza wartości minimalnej temperatury powietrza w dniu 3 kwietnia 2022 roku na tle warunków wieloletnich (1991-2020)

W ramach prac testowych, zmierzających do uruchomienia w IMGW-PIB służby klimatologicznej, mającej na celu dostarczanie społeczeństwu informacji o zagrożeniach klimatycznych, podjęto próbę odniesienia prognozowanych na 3 kwietnia (niedziela) warunków termicznych (temperatura minimalna TMIN) na wybranych stacjach synoptycznych do charakterystyk (wartość średnia, kwantyle 5% i 95%) z wielolecia 1991-2020.

Tego rodzaju analiza pozwala w łatwy sposób określić stopień wyjątkowości prognozowanych warunków, w tym również tego, jakie jest prawdopodobieństwo ich wystąpienia. (Dla wyjaśnienia wartości kwantyla 95% są przekraczane jedynie w 5% procentach przypadków. W przypadku kwantyla 5% jedynie w 5% przypadków ma wartości niższe).

W przestrzeni publicznej funkcjonuje wiele deklaracji które pochodzą ze struktur rządowych jak i formacji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo obywateli dotyczących namawiania i rad sprowadzających się do ponoszenia świadomości społecznej i inspirującej społeczeństwo do ochrony naszego szeroko rozumianego środowiska naturalnego.

Niestety są to działania i obietnice odpowiedzialnych za polską gospodarkę i przemysł struktur rządowych, pozostające na poziomie daleko posuniętej deklaratywności. Brak realnych działań w zakresie ustawodawczym i budżetowym.

W ubiegłym roku Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji RP – Krajowa Sekcja Lotnicza i Technik Kosmicznych wystąpiła do Kancelarii Premiera RP z propozycją podjęcia Projektu powstania Państwowego Lotnictwa Przeciwożarowego.

W dniu 8 kwietnia 2021 z inicjatywy Krajowej Sekcji Lotniczej i Technik Kosmicznych SITKRP, odbyła się zdalna konferencja uzgodnieniowa dotycząca omówienia PROJEKTU powstania Państwowego Lotnictwa Przeciwożarowego – nazwa robocza.

Konferencja odbyła się przy udziale przedstawicieli MSWIA, Ministerstwa Aktywów Państwowych oraz Ministerstwa Klimatu i Ochrony Środowiska na poziomie Dyrektorów Departamentów oraz Naczelników Wydziałów.

Inspiracją do opracowania przez Ekspertów KSLITK wymienionego Projektu, był wielkopowierzchniowy pożar "Biebrzy" (19 Kwietnia 2020) jego organizacja gaszenia i powstałe skutki pożarowe. Wnioski jakie wypływają z przedstawianego Projektu, które były bazą do dyskusji pośród uczestników konferencji, są następujące;

1. Wobec braku państwowego systemu lotniczej ochrony przeciwpożarowej, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w dalszym ciągu powinny wykorzystywać statki powietrzne do ochrony ppoż. i ochrony lasu. Powinno to zapewnić pomoc naziemnym jednostkom ochrony przeciwpożarowej w gaszeniu większości pożarów na gruntach Lasów Państwowych. Problemem jest brak stabilnego finansowania strukturalnego z poziomu administracji rządowej, oraz systemu oferowania tych usług,
2. Pilność rozwiązania problemu lotniczej ochrony p-poż jest uwarunkowana prognozowaną sytuacją zmian klimatu. Jest to realny przyszły wzrost zagrożenia pożarowego, który będzie wynikał z nieuchronnych postępujących zmian klimatycznych towarzyszących im anomaliiom pogodowym oraz sprzyjającym powstawaniu zdarzeń o charakterze klęskowym (w tym między innymi pożary przestrzeni otwartych),
3. Celem zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego niezbędne jest zintensyfikowanie działań umożliwiających wykorzystanie statków powietrznych w tym również śmigłowców lotnictwa państwowego do gaszenia różnego rodzaju pożarów.

W związku z przedstawianymi wyżej węzłowymi problemami, KSLITK postuluje;

- I. Powołanie w ramach struktur rządowych Podmiotu operacyjnego jako systemu państwowej lotniczej ochrony przeciwpożarowej, lub szerzej – ochrony środowiska. Podmiot taki powinien działać na zasadach niekomercyjnych.
- II. Przy projektowaniu organizacyjnym funkcjonowania Podmiotu, w ramach struktur rządowych, należy zagwarantować takiej organizacji pełną zdolność operacyjną biorąc konieczność merytorycznego zaangażowania trzech resortów w proces jego powstania.

Dlatego też niezwykle istotnym będzie określenie kompetencji nadzorczych nad tym Podmiotem.

Rzeczą niezwykle istotną będzie podjęcie decyzji na szczeblu rządowym dotyczącej określenia z spośród trzech podstawowych INERESARIUSZY koordynatora PROJEKTU.

III. Zakres działania Podmiotu;

- Realizowanie akcji gaśniczych z powietrza,
- Wykonywanie usług agrolotniczych i prewencyjnych w zakresie oprysków,
- Wykonywania lotów patrolowych i obserwacyjnych,
- Wykonywanie średnio tonażowych usług cargo,
- Świadczenie lotniczych usług eksportowych leżących w kompetencji Podmiotu,
- Szkolenia lotnicze w zakresie podstawowym i zawodowym oraz specjalistycznym,
- Świadczenie specjalistyczny usług serwisowych w zakresie ciągłej zdadności do lotu dla samolotów o maksymalnej masie startowej nie przekraczającej 5700 kg - w tym obsługa bieżąca, naprawy i remonty specjalne.

Zaletą funkcjonowania planowanego rządowego podmiotu w ramach Krajowej Strategii Przeciw Pożarowej, będzie zdeponowanie w jednym PODMIOCIE w ramach Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP odpowiedzialności za profil działania w zakresie ochrony pożarowej ważnego działu gospodarki narodowej w ramach współpracy i kooperacji pomiędzy MSWIA Ministrem Środowiska i Klimatu, Rolnictwa oraz Ministrem Inwestycji i Rozwoju.

PODMIOT taki zagwarantuje efektywne i profesjonalne działanie w zakresie rzeczywistych kompetencji operacyjnych.

Rekomendacje dotyczące kolejności przygotowania Projektu;

- A. Z poziomu Ministerstwa Aktywów Państwowych zbadanie możliwości odkupienia przez Skarb Państwa Wydziału Usług Lotniczych Airbus Polska z Mielca,
- B. Opracowania przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Ministerstwo Ochrony Klimatu i Środowiska propozycji koniecznych dla Projektu zasadniczych rozwiązań dotyczących zmian w obowiązujących przepisach, wynikających z ustaw pragmatycznych w formule ustaw kompetencyjnych i rozporządzeń,
- C. Zbadanie możliwości etapowego zarezerwowania w ustawie budżetowej środków finansowych dotyczących działów administracji rządowej planowanego finansowania Projektu, w zakresie operacyjnym i sprzętowym.

Po przeprowadzonej dyskusji nad Projektem, uczestnicy konferencji jednogłośnie stwierdzili, że przedstawiony Projekt jest spójny i merytorycznie zasadny i należy dalszy etap prac przenieść na poziom Kancelarii Premiera w celu skoordynowania zadań dla wymienianych wyżej resortów

W związku z tym należy opracować przez zespół niezależnych ekspertów Studium Wykonalności Projektu.

Krajowa Sekcja Lotnicza i Technik Kosmicznych zadeklarowała opracowanie przez swoich Ekspertów opracowania Stadium Wykonalności w ramach udzielenia zlecenia na taką pracę przez stronę rządową.

Opinia MSWIA czerwiec 2021 w sprawie Projektu.

..... Przekazana w tym zakresie koncepcja powołania państwowego podmiotu ukierunkowanego na działania w akcjach gaśniczych pożarów wielkoobszarowych oraz realizującego zadania

agrolotnicze, prewencyjne, patrolowo-obszernacyjne, szkoleniowe i serwisowe, była przedmiotem szczegółowych prac analitycznych w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, jak również - z uwagi na międzyresortowy charakter niniejszej inicjatywy - uzgodnień przeprowadzonych z Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwem Aktywów Państwowych.

Z przekazanych w tej sprawie stanowisk i opinii wynika, że powołanie podmiotu państwowego lotnictwa przeciwpożarowego oraz szeroko rozumianej ochrony środowiska i działalności usługowo-szkoleniowej, **nie jest w chwili obecnej rozwiązaniem funkcjonalnym, w szczególności w aspekcie:**

- ✓ racjonalności wydatkowania środków publicznych na cel związany z zabezpieczeniem sposobu pokrywania kosztów funkcjonowania takiego podmiotu, w tym nakładów na flotę statków powietrznych, personel lotniczy i techniczny, niezbędne szkolenia oraz utrzymanie (serwisowanie) sprzętu i opłaty miejsc jego stacjonowania;
- ✓ prawnej weryfikacji możliwości finansowania takiego podmiotu z budżetu państwa;
- ✓ stanowiska resortu klimatu i środowiska odnośnie braku zapotrzebowania na działalność związaną z usługami agrolotniczymi, patrolowymi i prewencyjnymi (opryski), realizowaną w sposób stabilny na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- ✓ przyjętych w resorcie spraw wewnętrznych priorytetów w zakresie taktyki działań gaśniczych pożarów wielkoobszarowych w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.....

STARCONE PIENIĄDZE w 2021 roku

Zaproszenie do składania wniosków do Komisji Europejskiej były adresowane do Dyrektorów Służb państwowych odpowiedzialnych za sprawy związane z ochroną ludności.

Adresatem było MSWiA z jej ramienia Komenda Główna Straży Pożarnej.

Projekt był skierowany do służb państwowych i zakłada utworzenie europejskich sił p.poż wsparcia lotniczego na wypadek powstania wielkich pożarów na terenie Europy dla wsparcia krajów ,które takiej pomocy będą potrzebowały .

Komisja zbierała chętnych, którzy zgłoszą wydzielenie i utrzymanie zadeklarowanej ilości sił i środków w postaci statków powietrznych do gaszenia pożarów. Za taką godowość Komisja zwracała do 70% kosztów z tym związanych. Na ten rok (2021) jest przeznaczona kwota ponad 8 mln EUR. Odrębnie będzie rozliczany udział tych jednostek w rzeczywistych operacjach p.poż na terenie Unii.

W związku z tym ,że PSP nie dysponuje sprzętem lotniczym do gaszenia pożarów, ani nie posiada takiej wyspecjalizowanej jednostki , przesłała materiały do Policji i Lasów Państwowych a LP przesłały do wszystkich wykonawców usług lotniczych biorących udział w ochronie i patrolowaniu lasów w sezonie 2021.

Stroną do składania wniosku o dofinansowanie projektu jest MSWiA ,które ustawowo jest zobligowane do gaszenia pożarów.

O obszarze kompetencji eksperckich SITK RP sygnalizujemy stronie rządowej i parlamentarnej o głębokiej zapaści kondycji finansowej Polskiego Przemysłu Lotniczego, który wobec moralnego o technicznego zużycia latających statków powietrznych używanych do prac przewidzianych **naszym Projektem**, o którym mowa powyżej potrzebuje pilnych zamówień rządowych i strukturalnego finansowania tej branży przemysłowej.

AN-2

Pojemność zbiornika wody 1800 l

DROMADER

Pojemność zbiornika wody 2000 l

W Polsce nie są używane duże gaśnicze statki powietrzne (przeznaczone do walki z wielkimi pożarami), ale średnie i uniwersalne – tańsze i prostsze w eksploatacji, dysponowane do pożarów kilku arowych, mogące również wykonywać zabiegi agrolotnicze.

Oferta sprzętowa Polskiego Przemysłu Lotniczego

Polski Przemysł Lotniczy zdaniem ekspertów wymaga pilnego rządowego wsparcia.

Polski Przemysł Lotniczy jak i Przemysł Lotniczy w Polsce mają ofertę sprzętową, która jest dziełem polskich konstruktorów jak i jeszcze wystarczający dla budowy i produkcji specjalistycznych statków powietrznych potencjał.

Dotychczasowe składanie w formie deklaratywnej przez Polską Władzę Lotniczą i Przedstawicieli Polskiego Rządu wsparcie Polskich Przedsiębiorców Lotniczych w zakresie przedstawionych nurtujących to środowisko problemów, nie przekłada się niestety na rzeczywiste wsparcie finansowo – legislacyjne. Brakuje zamówień rządowych na nowoczesne specjalistyczne statki powietrzne.

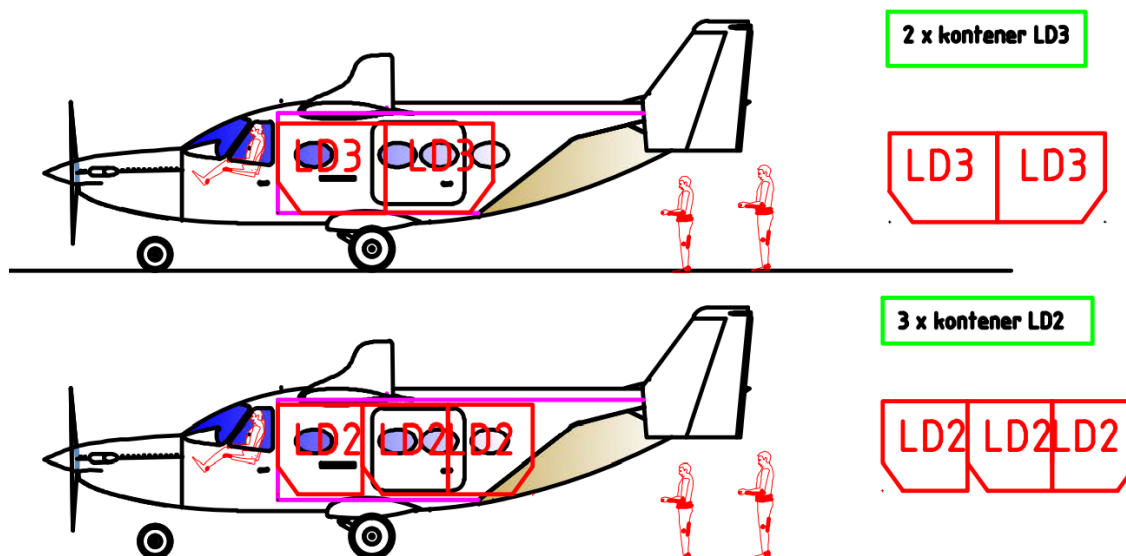
Wersje P-Poż nowych samolotów

Amfibia – następca samolotu AN-2

Konstruktor Edward Margański

Następca samolotu AN- 2

Konstruktor - Tomasz Antoniewski

Można zrobić dużo. Mamy potencjał ludzki, mamy sprzęt, mamy wysokiej klasy specjalistów. Brakuje tylko woli politycznej do podjęcia decyzji do uregulowania systemowego Państwowej Służby Lotnictwa Przeciwpożarowego . Wzorem powinny być rozwiązania systemowe stosowane dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego

Grzegorz Brychczyński
EKSPERT LOTNICZY

Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji RP
V-ce Przewodniczący Krajowej Sekcji Lotniczej i Technik Kosmicznych SITKRP

Warszawa kwiecień 2022 r.

Związany czynnie od ponad sześćdziesięciu lat z lotnictwem GA . Doświadczenie lotnicze zdobywał pod okiem wielu zagranicznych i polskich doświadczonych i utytułowanych pilotów. Duży nalot szybowcowy i samolotowy uzyskał w trakcie swej pracy zawodowej w USA i Afryce Środkowej w latach 1978 – 1988.

W latach 90-tych społecznie wykonywał loty patrolowe i gaśnicze w ramach Lotniczej Bazy Przeciw Pożarowej na Babicach. Doświadczenie w lotach gaśniczych uzyskał również w czasie swojej współpracy w latach 90-tych z lotniczą bazą p-poż. na Korsyce.

Jako Partner w Czeskiej Firmie zajmującej się radiowymi systemami poszukiwań pojazdów samochodowych i maszyn roboczych uczestniczył również w lotach poszukiwawczych na terenie Czech i po za granicami samolotami Morava i Zlin.

Od roku 2000 współpracuje z Sejmową Komisją Infrastruktury w zakresie spraw lotniczych. Od kilku lat jest zapraszany przez media elektroniczne jako komentator zdarzeń lotniczych.